

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 481/2014-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť V. V., zastúpenej advokátom Mgr. Jozefom Gáplovským, Centrum II 88, Dubnica nad Váhom, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 22/2001 v období po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 22/2001 v období po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 p o r u š e n é b o l o .

2. V. V. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Trenčín je p o v i n n ý uhradiť V. V. trovy konania v sume 511,34 € (slovom päťstojedenásť eur a tridsaťštyri centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. Jozefa Gáplovského, Centrum II 88, Dubnica nad Váhom, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2014 doručená sťažnosť V. V. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 22/2001 v období po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

„Ja, sťažovateľka, som podala návrh zo dňa 13.1.2001 na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov voči bývalému manželovi. J. V... Predmetný návrh je vedený pod spisovou značkou 14C 22/01. ...

Z dôvodu pretrvávajúcich prietáhov v konaní som podala 11.3.2005 podnet verejnému ochrancovi práv, ktorý mi svojim upovedomením zo dňa 26.9.2005 potvrdil, že v konaní dochádza k prietahom v konaní. ...

Následne začal okresný súd opätovne konať, ale toto trvalo zase len určitý čas. ...

Dňa 14.6.2008 som podala prostredníctvom právneho zástupcu sťažnosť na Ústavný súd SR pre prietahy v konaní a dňa 18.11.2008 Okresnému súdu Trenčín opätovne sťažnosť na prietahy v konaní dňa 3.10.2008.

Nálezom Ústavný súd SR I.ÚS 370/08 zo dňa 1.4.2009 rozhodol, že moje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov bolo podľa § 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Trenčín porušené a ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov. Tento nález nadobudol právoplatnosť dňa 22.5.2009 a vykonateľnosť dňa 23.7.2009. ...

Od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 1.4.2009 č. k. I.ÚS 370/08, t.j. od 22.5.2009 okresný súd síce vo veci jedenkrát rozhodol a to rozsudkom 14C 22/2001 zo dňa 18.6.2012, toto rozhodnutie však bolo vzápätí zrušené uznesením 6Co 253/2012 Krajského súdu Trenčín z 13.2.2013. ...

Od pojednávania dňa 10.5.2010 boli síce vytýčené ďalšie termíny pojednávania (28.3.2011, 12.7.2011, 14.3.2012, 30.4.2012, 18.6.2012, 9.9.2013, 11.11.2013, 8.1.2014, 29.1.2014), nie vždy sa tieto uskutočnili a to najmä z dôvodov na strane odporcov.

Uvedené skutočnosti však podľa môjho názoru nebránili súdu v postupe v konaní.

Posledný termín pojednávania určený súdom na deň 14.4.2014 bol zrušený z dôvodu PN zákonnej sudkyne. Do dnešného dňa nebol vytýčený žiadny ďalší termín pojednávania, pričom vec má byť údajne pridelená inému senátu (18C, JUDr. K.), čiže je opätovne možné predpokladať, že minimálne niekoľko mesiacov sa vo veci nebude konať žiadne pojednávanie a teda vec nebude právoplatne skončená. ...

Vzhľadom na dlhodobú nečinnosť zo strany Okresného súdu Trenčín a na bezdôvodné prieťahy v súdnom konaní je porušované moje ústavné právo určené vyššie uvedenou normou. Zároveň porušením tohto práva dochádza k vzniku ťažko napravitelnej ujmy na mojich právach a predovšetkým mojom majetku, nakoľko súd v rozhodnutí o vyporiadaní BSM nepriznáva úroky z omeškania z hodnoty vyporiadovaných vecí, čím pre prieťahy v konaní vzniká len ťažko napravitelná ujma.“

Sťažovateľka, poukazujúc na celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už viac ako 13 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené, a na neefektívnu činnosť okresného súdu po vydaní nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 14C 22/2001 porušené bolo.

Okresnému súdu Trenčín prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 14C 22/2001 konať bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľke priznáva finančné zadosťučinenie 20.000,- EUR..., ktoré je Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť sťažovateľke všetky trovy právneho zastupovania k rukám advokáta Mgr. Jozefa Gáplovského do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 481/2014-8 z 10. septembra 2014 v zmysle dikcie ustanovenia § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť prijal na ďalšie konanie. Zároveň vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a podpredsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Podpredsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa k sťažnosti vyjadril.

Na základe výzvy ústavného súdu sa podaním sp. zn. Spr. 1059/2014 doručeným ústavnému súdu 2. októbra 2014 vyjadril podpredseda okresného súdu, v ktorom okrem rozsiahlej a pomerne podrobnej chronológie konania okresného súdu po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 uviedol:

„Prieťahy v danej veci konštatoval Ústavný súd SR Nálezom zo dňa 1.4.2009 sp. zn. I. ÚS 370/08-20. Vtedajšia predsedníčka okresného súdu na základe odporúčania škodovej komisie okresného súdu konštatovala, že prieťahy súdu v danej veci boli objektívneho charakteru a neboli zavinené sudcom.

Po uvedenom náleze a opakovaných upozorneniach zo strany podpredsedu súdu konajúca sudkyňa určila termín pojednávania na 9.12.2009. Toto sa neuskutočnilo z dôvodu neúčasti odporcu, pričom právny zástupca sťažovateľky požiadal o poskytnutie 7-

dňovej lehoty za účelom ďalšieho riešenia situácie. Navrhli, že odporcu by v predmetnom konaní mohol zastupovať ako opatrovník jeho syn. Odporca podaním zo dňa 15.12.2009 požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. O tejto žiadosti bolo rozhodnuté uznesením zo dňa 5.2.2010 tak, že odporcovi zástupca z radov advokátov ustanovený nebol, a to z dôvodu, že nepreukázal, že splňa zákonné predpoklady pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

Dňa 29.3.2010 bolo súdu doručené vyjadrenie odporcu k návrhu navrhovateľky na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva. Následne zákonná sudkyňa určila vo veci termín pojednávania na 10.05.2010. Odporca na tomto pojednávaní predložil plnomocenstvo udelené advokátovi JUDr. Martinovi Bartkovi. Pojednávanie sa uskutočnilo za účasti všetkých, pričom bolo odročené na neurčito za účelom vypracovania dodatku k znaleckému posudku ohľadne trhovej hodnoty všetkých nehnuteľností, ktoré sú predmetom vyporiadania. Zároveň bolo účastníkom uložené, aby preukázali všetky nimi tvrdené investície do spoločných nehnuteľností. Znalec predložil dodatok k znaleckému posudku 5.8.2010, pričom odporca prostredníctvom svojho zástupcu podaním zo dňa 30.11.2010 namietal uvedený dodatok, s týmto nesúhlasil a navrhol výsluch znalca. Ďalší termín pojednávania bol určený na 28.3.2011, na ktorý bol predvolaný i znalec. Toto bolo odročené na neurčito za účelom ustanovenia nového znalca pre vypracovanie kontrolného znaleckého posudku na ocenenie nehnuteľností. Uznesenie o ustanovení ďalšieho znalca zo dňa 17.5.2011 nadobudlo právoplatnosť 8.6.2011 a ustanovená znalkyňa predložila znalecký posudok dňa 10.8.2011.

Spis bol 15.8.2011 predložený Krajskému súdu v Trenčíne za účelom rozhodnutia o odvolaní odporcu proti uzneseniu, ktorým mu bolo uložené zaplatiť preddavok na znalecké dokazovanie. Rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 30.8.2011 bolo toto potvrdené. Následne uznesením zo dňa 28.10.2011 bolo rozhodované o odmene znalkyni za vypracovanie znaleckého posudku. Proti tomuto odporca opätovne podal odvolanie, avšak toto bolo odvolacím súdom rozhodnutím zo dňa 29.12.2011 odmietnuté ako podané oneskorene.

Dňa 27.1.2012 bol zákonnou sudkyňou určený termín pojednávania na 14.3.2012, tento bol odročený na 30.4.2012 z dôvodu ospravedlnenia odporcu pre práceneschopnosť. O tomto predložil i potvrdenie lekára. Pojednávanie dňa 30.4.2012 sa uskutočnilo za účasti

všetkých účastníkov a toto bolo opätovne odročené na 18.6.2012 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania. Súd urobil dopyty na peňažné ústavy, v ktorých mali mať účastníci vedené účty, na stavebné bytové družstvo ohľadne platenia úhrad spojených s bytom, na Mestský úrad D. a Obecný úrad B. v súvislosti s platením dane z nehnuteľnosti za garáž a dom.

Na pojednávaní dňa 18.6.2012 došlo k vyhláseniu rozsudku, proti ktorému podal odporca dňa 9.8.2012 prostredníctvom svojho zástupcu odvolanie. Spis tunajšieho súdu sp. zn. 14C/22/2001 bol za účelom rozhodnutia o podanom odvolaní odporcu jednak proti rozsudku, ale i proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie predložený Krajskému súdu v Trenčíne dňa 19.11.2012. Krajský súd v Trenčíne rozhodnutím zo dňa 13.2.2013 prvostupňový rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, pretože mal za to, že súd I. stupňa vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Po zrušení rozsudku bol vo veci stanovený termín pojednávania na 9.9.2013. Toto bolo odročené na 11.11.2013 za účelom ďalšieho doplnenia dokazovania dôkazmi navrhnutými účastníkmi (zabezpečenie zmluvy, ktorou nadobudli účastníci vlastníctvo k nehnuteľnosti v k. ú. B., dopyt na OSBD P., vypracovanie dodatku k znaleckému posudku na cenu nehnuteľností v k. ú. B., dopyt na peňažný ústav, dopyt na mestský úrad ohľadne platenia dane z nehnuteľnosti za byt a garáž).

Pojednávanie dňa 11.11.2013 bolo odročené na 8.1.2014 na základe žiadosti odporcu pre práceneschopnosť. Zároveň boli vyžiadané ďalšie potrebné listinné dôkazy (od OSBD P., zo S., a.s.). Pojednávanie 8.1.2014 bolo odročené na 29.1.2014 za účelom predvolania svedkyne - znalkyne na návrh odporcu. Toto bolo opätovne na návrh odporcu odročené na 14.4.2014 za účelom predvolania ním navrhnutého svedka, a to referenta Obecného úradu B. na okolnosti nového územného plánu.

Pojednávanie určené na deň 14.4.2014 bolo zrušené pre práceneschopnosť konajúcej sudkyne a z dôvodu jej dlhotrvajúcej práceneschopnosti bola táto vec predmetom prerozdelenia vecí v zmysle § 51 ods. 4 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. a pridelená na prejednanie a rozhodnutie Mgr. L. K. dňa 21.5.2014. Táto dňa 12.9.2014 určila termín pojednávania na 16.2.2015.

Z uvedeného vyplýva, že po vydaní nálezu zo dňa 1.4.2009 sa vo veci priebežne konalo. Ide o skutkovo zložitú vec (spis má 893 listov) a Mgr. L. K., sudkyňi, ktorej bola

toho času pridelená na prejednanie a rozhodnutie, bolo okrem tejto veci v súvislosti s práceneschopnosťou JUDr. J. a odchodu iného sudcu na krajský súd pridelených na konanie ďalších 120 vecí, ktoré musela v relatívne krátkom čase naštudovať. Okrem toho má vo svojom oddelení z minulého obdobia 570 nevybavených vecí, v ktorých je zákonnou sudkyňou, pričom mesačný nápad v agende C (kde je toho času rozvrhom práce pridelená) je v priemere 25 vecí na sudcu.

Pokiaľ ide o nárok sťažovateľky, týkajúci sa primeraného zadosťučinenia, mám za to, že je neprimerane vysoký. “

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 15. októbra 2014, v ktorom uviedla:

«Skutočnosť, že aktuálna zákonná sudkyňa má pridelených veľa vecí na prejednanie a rozhodnutie, ktoré nestíha vybaviť v štandardných lehotách, nemôže poprieť fakt, že k prieťahom v mojej právnej veci vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 14C 22/2001 došlo, keď vec je vybavovaná neprimerane dlho, čomu nasvedčuje aj fakt, že už v minulosti Ústavný súd SR vyhovel mojej sťažnosti na prieťahy v tomto súdnom konaní nálezom z 1.4.2009 sp. zn. I. ÚS 370/08.

Pokiaľ sa jedná o tvrdenie okresného súdu, že žiadam neprimerane vysokú náhradu, tak takéto tvrdenie podľa mňa nie je namieste. Zo strany príslušného okresného súdu sa jedná v podstate už o opakované, prieťahy v súdnom konaní, ktoré sa týkajú mojich základných majetkových práv, pričom som obyčajná občanica, dôchodkyňa a majetok patriaci do zatiaľ nevyporiadaného BSM je v podstate mojím jediným majetkom väčšej hodnoty, s ktorým nemôžem zatiaľ voľne nakladať.

Nesúhlasím ani s tvrdením, že vec je skutkovo a právne komplikovaná, nakoľko sa jedná o súdne vyporiadanie BSM s viac-menej štandardným rozsahom spoločných vecí (byt, garáž, starý dom a k tomu náležiacie pozemky - pokiaľ sa jedná o hodnotnejšie veci). Jediné, čo komplikuje postup súdu v konaní, je špekulatívny postup odporcu, ktorý „naťahoval“ a v podstate až sabotoval normálny priebeh súdneho sporu, čo však nemôže spôsobovať nečinnosť súdu, ktorý ma podľa mňa dostatok procesných prostriedkov v zmysle OSP na zjednanie nápravy.

Mám vysoký vek (70 rokov), podlomené zdravie vážnou, život ohrozujúcou chorobou a aj z tohto dôvodu sú pre mňa prietahy v súdnom konaní neúnosné. Z týchto dôvodov je mnou žiadaná náhrada za spôsobené prietahy plne na mieste. Preto žiadam mojej sťažnosti vyhovieť.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk, ako aj na vec sa vzťahujúceho spisu vedeného ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 370/08.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z ustanovenia § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné vedomosti, ustanoví súd podľa § 127 OSP po vypočutí účastníkov znalca.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú 1. právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka súdneho konania a 3. postup samotného súdu. Za súčasť prvého

kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Ústavný súd pri posudzovaní namietaného konania prihliadol najmä na skutočnosť, že svojím predchádzajúcim nálezom č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 22/2001, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietáhov a sťažovateľke priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €, ako i náhradu trov konania.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky na vyporiadanie BSM. Podľa názoru ústavného súdu aj napriek skutočnosti, že v danom prípade možno vzhľadom na nutnosť vykonania znaleckého dokazovania, kontrolného znaleckého dokazovania, ako i zisťovania majetkových pomerov účastníkov konania v peňažných ústavoch (teda s ohľadom na nutnosť ustálenia masy BSM) považovať napadnuté konanie po vecnej stránke za právne zložitejšie, ide o druh konania, ktorého metodika postupu je upravená tak v hmotnoprávných predpisoch (zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov), ako aj v procesných predpisoch (Občiansky súdny poriadok) a v prípade ktorého súdy disponujú dostatkom stabilizovanej a rozsiahlej judikatúry.

Hoci ústavný súd uznáva, že takéto spory sú v istých prípadoch svojou povahou skutkovo náročnejšie na dokazovanie [pretože je potrebné zistiť nielen okruh vecí patriacich do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania a ich hodnotu ku dňu zániku manželstva, ale v záujme komplexného vyporiadania tohto majetkového spoločenstva zohľadniť aj špecifické okolnosti toho-ktorého prípadu], samotnú skutkovú zložitosť (na ktorú poukázal vo svojom vyjadrení k sťažnosti i podpredseda okresného súdu) však nemožno dávať do súvislosti s dlhotrvajúcou neefektívnou činnosťou okresného súdu. Ústavný súd sa domnieva, že zákonný sudca prejavil váhavosť a nerozhodnosť vo svojej rozhodovacej činnosti a uspokojil sa s formalizovaným postupom opakovania

súdnych pojednávanií v období po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 až do opätovného podania ústavnej sťažnosti zo strany sťažovateľky.

Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane poukazuje na svoje konštatovanie uvedené v náleze č. k. I. ÚS 370/2008-20 z 1. apríla 2009, v ktorom s ohľadom na charakter posudzovaného konania, ktoré patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, upriamil pozornosť na nález č. k. II. ÚS 200/05-19 z 15. marca 2006, v zmysle ktorého „výklad a používanie platnej právnej úpravy sú stabilizované v judikatúre vyšších súdov“.

2. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania účastníkov súdneho konania, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by samotná sťažovateľka zásadným spôsobom prispela k zbytočným priet'ahom v konaní.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľky došlo k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľka v sťažnosti poukazovala najmä na celkovú dĺžku trvania namietaného súdneho sporu (14 rokov) bez právoplatného rozhodnutia vo veci, ako aj na neefektívnu a nesústredenú činnosť súdu, ktorý len mechanicky nariaďoval pojednávania, ktoré v prevažnom rozsahu odročoval bez meritórneho posúdenia veci.

Ústavný súd v kontexte tohto posudzovania priet'ahov v konaní konštatuje, že postup okresného súdu v namietanom konaní sa skutočne vyznačoval viacerými obdobiami nečinnosti okresného súdu, a to:

- od 22. mája 2009, keď bol okresnému súdu doručený nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009, do 9. decembra 2009, keď sa vo veci uskutočnilo prvé pojednávanie po vydaní nálezu ústavného súdu (ide o nečinnosť v trvaní viac ako šesť mesiacov, a to aj napriek opakovanému upozorneniu zákonného sudcu zo strany podpredsedu okresného súdu 18. septembra 2009),

- od 5. augusta 2010 do 15. októbra 2010, keď okresnému súdu viac ako dva mesiace trvalo, kým dal pokyn na zaslanie doplnenia znaleckého posudku účastníkom konania,

- od 11. novembra 2010, keď bolo zákonnej sudkyni doručené dôrazné upozornenie zo strany predsedníčky okresného súdu na povinnosť konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, do 28. februára 2011, keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. marec 2011,

- od 28. marca 2011 do 17. mája 2011, keď okresnému súdu viac ako 45 dní trvalo samotné ustanovenie znalca pre účely vykonania kontrolného znaleckého dokazovania (išlo pritom o dôvod odročenia pojednávania z 28. marca 2011 na „neurčito“),

- od 15. februára 2013 do 19. apríla 2013, keď okresnému súdu viac ako dva mesiace trvalo, kým dal pokyn na doručenie uznesenia Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“), ktorým krajský súd zrušil meritórne rozhodnutie okresného súdu vo veci, účastníkom konania,

- od 15. februára 2013 do 3. júla 2013, keď okresný súd s výnimkou pokynu na doručenie rozhodnutí krajského súdu (sp. zn. 6 Co 253/2012 z 13. februára 2013 a sp. zn. 6 Co 254/2012 z 12. februára 2013) neurobil vo veci žiaden úkon, učinil tak až 3. júla 2013 na základe žiadosti samotnej sťažovateľky, keď nariadil termín pojednávania na 9. september 2013,

- od 16. júla 2014, keď bolo zákonnému sudcovi opätovne doručené upozornenie zo strany predsedníčky okresného súdu na povinnosť konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, až do 12. septembra 2014, keď bolo okresným súdom nariadené pojednávanie až na 16. február 2015.

Ústavný súd tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd sa podrobnejšie zaoberal hodnotením danej veci podľa tohto kritéria za obdobie od doručenia nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 (t. j. od 22. mája 2009). Podľa názoru ústavného súdu aj nasledujúce obdobie bolo

poznačené neefektívnou činnosťou okresného súdu, ktorý vo veci uskutočnil celkovo ďalších 10 pojednávaní (pričom 8 z nich bolo odročených „na neurčito“ pre účely vykonania dokazovania, resp. opakovaného dokazovania a jedno z dôvodu neúčasti odporcu a jeho právneho zástupcu), ktoré okresný súd vo väčšine prípadov bez ďalšieho neúčelne odročoval. K dosiaľ jedinému rozhodnutiu vo veci samej došlo 18. júna 2012. Predmetné rozhodnutie v merite veci však bolo po podaní odvolania zo strany odporcu uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Co 254/2012 z 12. februára 2012 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, pretože podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uvedené taktiež svedčí o nesústredenom a neefektívnom postupe okresného súdu.

Napriek tomu, že okresný súd vykonával procesné úkony spojené s prípravou pojednávaní, vykonával pojednávania, zabezpečoval dôkazy, na ktoré sa účastníci odvolávali, a viackrát nariadil znalecké dokazovanie, v posudzovanej veci po viac ako 14 rokoch nepadlo právoplatné rozhodnutie vo veci.

Na základe uvedeného ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v označenom konaní ako taký, ktorému chýbala efektívnosť a ktorý v konečnom dôsledku nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania (14 rokov, z čoho je viac ako 5 rokov po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009) bez právoplatného skončenia veci. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Uvedenú dĺžku konania nemožno v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami tohto prípadu zdôrazňujúc, že už predchádzajúcim nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 bol voči okresnému súdu vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prieťahov, ktorý nebol dodržaný.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 22/2001 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Keďže ústavný súd svojím predchádzajúcim nálezom č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, neprichádzalo do úvahy opakovane zaviazat' okresný súd na túto povinnosť.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznat' tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. S'ťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 €, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 C 22/2001 (doterajšiu dĺžku súdneho konania, najmä však dobu priesťahov okresného súdu v konaní po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 370/08-20 z 1. apríla 2009 a význam veci pre sťažovateľku), ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 3 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nepredstavuje realizáciu práva priznaného čl. 46 ods. 3 ústavy, t. j. primerané finančné zadosťučinenie nemožno stotožňovať s odškodným, s náhradou, či už za skutočnú škodu alebo za ušlý zisk.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľke, ktorá bola vo veci namietaného porušenia práva úspešná, vznikli trovy konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke v konaní pred ústavným súdom vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2014 je 134 € a hodnota režijného paušálu je 8,04 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v sume 426,12 € vrátane režijného paušálu (3 x 134 € + 3 x 8,04 €). Odmena právnenému zástupcovi sťažovateľky za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom bola následne zvýšená o 20 % daň z pridanej hodnoty, a tak predstavuje celkovú sumu 511,34 €.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu uvedenú v bode 2 výroku nálezu. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2015